Trakų St. 4

In 2013, a 4 m^2 test pit was excavated in the courtyard of Trakų St. 4. A 2.9 m thick cultural layer with up to 17 horizons was recorded. Based on the discovered finds: household pottery, panel stove tiles (*Blattkacheln*), and bronze artefact fragments, the layer dates to the late 14th–20th centuries. Three stone pavings were unearthed. The 20th century and late 17th (?) – 18th centuries pavings survived only fragmentally, while the 17th century paving covered the entire surface of the test pit. 110 finds were discovered in the test pit: 103 household pottery sherds (Fig. 1), 3 panel stove tile fragments, part of a stone axe (Fig. 2), a bronze needle (Fig. 3), and 3 bronze artefact fragments.

1 pav. XVII a. vidurio grindinio fragmentas šurfe 2. T. Poškos nuotr.

Fig. 1. Test pit 2, a fragment of mid–17th century paving.

2 pav. Niša lempai pastatyti XVIII a. pabaigos pamatuose šurfe 7. T. Poškos nuotr.

Fig. 2. Test pit 7. A lamp niche created in the late 18th century foundation.

Tauras Poška

Pylimo gatvė 19

2013 m. vykdyti detalieji tyrimai Vilniaus senamiestyje, Pylimo g. 19, rekonstruojamo pastato viduje. Tyrimus planuota vykdyti dviem etapais: I etape atlikti žvalgomuosius tyrimus pastato viduje, siekiant nustatyti kultūrinio sluoksnio storį, pobūdį, datavimą, pamatų ir atramų įgilinimą bei būklę ir tolesnių darbų sąlygas; II etape – detaliuosius tyrimus pastato viduje, patalpose, kuriose bus žeminamas grindų lygis, bei pamatų tvirtinimo tranšėjų vietose. 2013 m. tyrimų metu atliktas tik tyrimų etapas I, kurio metu iškasti 8 šurfai (iš viso tirtas 30 m^2 plotas).

Dabartinis Pylimo g. 19 pastatas stovi Vilniaus senamiesčio V dalyje, už istorinės miesto gynybinės sienos, V fasadu atgręžtas į Vingrių gatvę, yra atokiau nuo jos, Š fasadu orientuotas į siaurą Pylimo ir Vingrių gatves jungiantį skersgatvį be pavadinimo. Dėl nepalankių geologinių ir geografinių sąlygų ši vietovė pradėta apgyvendinti palyginti vėlai, tik XVI a. viduryje. 1737 m. Vilniaus miesto plane čia pažymėti mediniai namai. XIX a. pradžios – vidurio Vilniaus planuose jau matomi mūriniai pastatai. XIX a. pradžioje tirtame sklype minima veikianti pirtis. Galutinai sklypas susiformavo

XIX a. II pusėje, šiuo laikotarpiu pastatytas ir dabartinis Pylimo g. 19 pastatas, kuriame nuo 1889 m. iki XX a. pabaigos taip pat veikė pirtis. Archeologiniai tyrimai Pylimo g. 19 sklype vykdyti tik 2007 m., kai R. Butrimaitė atliko žvalgymus geologinių šurfų kasimo vietose Pylimo g. 19 pastato išorėje. Jų metu iki 2,5 m gylio fiksuotas maišytos struktūros kultūrinis sluoksnis, surasta pavienių XVII–XIX a. datuotų buitinės keramikos fragmentų (*ATL 2007 metais*, V., 2008, p. 575).

Žvalgomieji tyrimai atlikti šešiose pastato Pylimo g. 19 patalpose pastato viduje. Jų metu aptiktas nuo 1 m (patalpa 1) iki 2,3–2,4 m (patalpos 3–5) storio kultūrinis sluoksnis. Tyrinėtose vietose kultūrinio sluoksnio horizontai suformuoti pastato statybos metu XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje bei XX a. II pusėje tiesiant inžinerines komunikacijas (patalpos 1, 4–6). Tik *patalpoje 3* fiksuotas 40 cm storio XVII a. viduriu datuojamas kultūrinio sluoksnio horizonto fragmentas. Čia kasto ***šurfo 2*** vietoje 1,8 m gylyje buvo 35–40 cm storio suodžių su moliu ir smulkiomis griuvenomis sluoksnis, kurį nukasus šurfo P ir V pusėse 2,2 m gylyje atidengtas akmenų grindinys (1 pav.). Suodžių sluoksnyje ir grindinio paviršiuje surasta XVI–XVII a. pradžia datuojamų buitinės keramikos ir plokštinių koklių fragmentų. Keramika neglazūruota, puošta bangelės ir linijiniu ornamentais. Kokliai puošti augaliniais, geometriniais ornamentais, viena plokštė lygi, išgaubta, dengti žalia ir polichromine glazūra. Grindinio akmenys dėti ant pilkos smėlingos žemės sluoksnio, po kuriuo 2,4 m gylyje pasiektas įžemis – smėlis.

Tyrimų metu nustatyta, kad Pylimo g. 19 pastato P sienos pamatai mūryti ant ankstesnio laikotarpio (XVIII a. pabaigos) pamatų. Patal-

3 pav. XIX a. pabaigos – XX a. pradžios krosnies fragmentas šurfe 6. T. Poškos nuotr.

Fig. 3. Test pit 6. A fragment of the late 19th – early 20th centuries stove.

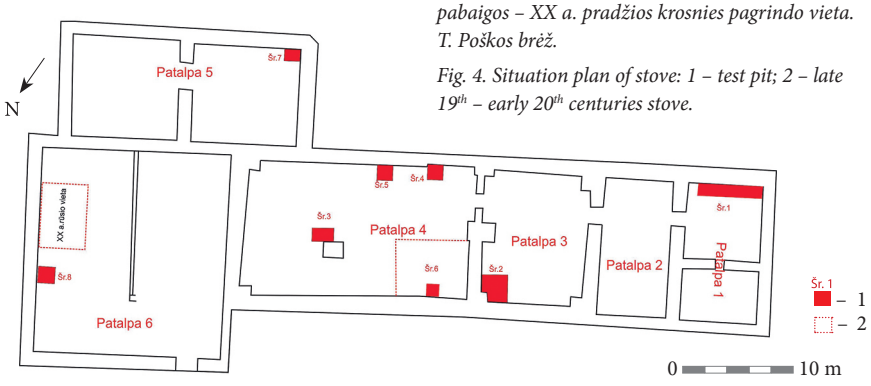

4 pav. Krosnies situacijos planas: 1 – šurfas; 2 – XIX a. pabaigos – XX a. pradžios krosnies pagrindo vieta. T. Poškos brėž.

Fig. 4. Situation plan of stove: 1 – test pit; 2 – late 19th – early 20th centuries stove.

poje 4, 1–1,1 m gylyje po P sienos pamatu fiksuotas mūrinės arkos fragmentas. Arka apgriauta statant dabartinio pastato pamatus. Pagal mūro pobūdį ji datuojama XVIII a. pabaiga – XIX a. pradžia. Patalpoje 5 P sienos pamatuose 70 cm gylyje fiksuota 40x35 cm dydžio niša, greičiausiai skirta pastatyti žibintui (2 pav.). Tai rodytų, kad šioje vietoje turėjo būti įėjimas į rūsio patalpą. Bet sprendžiant pagal kultūrinio sluoksnio struktūrą pastato viduje, teigti, jog šioje patalpoje buvęs rūsys, negalime. Gali būti, kad rūsio patalpa buvusi už dabartinių P sienos pamatų, pastato Pylimo g. 19 išorėje, bet tai patikrinti įmanoma tik didesnės apimties tyrimų metu.

Tyrimų metu aptikta ir vėlesnio laikotarpio mūro liekanų. Patalpoje 4 iš karto po betoninėmis grindimis surastas krosnies pagrindo fragmentas. Bendras fragmento dydis 3,7x3,3 m, jis orientuotas R–V kryptimi (3, 4 pav.). Viršutinė jo dalis stipriai apardyta XX a. II pusėje tiesiant nuotekų vamzdžius bei liejant betonines grindis. Išorinės krosnies sienos mūrytos iš 23x11,5x6 cm dydžio plytų, rištų kalkių skiediniu. Fiksuotos P (60–70 cm storio) ir R (40–45 cm storio) sienos. Š suardyta XX a. II pusėje tiesiant vamzdžius ir mūrijant oro cirkuliacijos kanalus. Vidinėje krosnies dalyje fiksuotos išlikusios 4 arkos. Jos 1,5/1,4x0,3 m dydžio, 40 cm aukščio, mūrytos iš 23x11,5x6 cm dydžio plytų, tarpusavyje rištų moliu. Taip pat fiksuoti dviejų apgriautų arkų fragmentai. Krosnies vidus buvo užpildytas plytų ir perdegusio molio nuolaužomis, tarp kurių archeologinių radinių neaptikta. Surastos krosnies liekanos datuotos XIX a. pabaiga.

Pylimo St. 19

In 2013, an evaluation was conducted inside a building under reconstruction at Pylimo St. 19 and a 1–2.3/2.4 m thick cultural layer recorded. The cultural layer horizons at the excavated sites had formed in erecting the building in late 19th – early 20th centuries and in laying utility lines in the second half of the 20th century. Only in the central part of the buildings (room 3) were a mid–17th century, 40 cm thick cultural layer horizon and the remains of stone paving (Fig. 1) recorded at a depth of 1.8–2.2 m. 16th – early 17th centuries household pottery and panel stove tile sherds were also found.

During the evaluation, it was determined that the foundation of the S wall of the building at Pylimo St. 19 had been laid on an earlier (late 18th century) building foundation (Fig. 2). It is conjectured that a cellar had existed in the SW part of the building (room 5). It is possible that the cellar itself was outside the foundation of the present–day S wall foundation, but this can be checked only during a larger–scale excavation. The stove remnants (Figs. 3, 4) discovered in room 4 date to the late 19th – early 20th centuries.

Tauras Poška

Vilniaus gatvė 37

2013 m. gegužės–rugpjūčio mėnesiais APC atliko žvalgomuosius ir detaliuosius archeologinius tyrimus Vilniaus senamiestyje Vilniaus g. 37. 2013 m. buvo numatyta vykdyti pastato, buvusio Vilniaus g. 37 sklypo PV dalyje, atstatymo darbus. Pagal atstatymo projektą planuota sustiprinti esamus betoninius pamatus, prieš